

Autoritatea de Supraveghere Financiară - ASF - Normă nr. 16/2018 din 31 octombrie 2018

Norma nr. 16/2018 privind punerea în aplicare a prevederilor Ghidului Autorității Europene de Supraveghere pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA) privind produsele de investiții bazate pe asigurări care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate

*În vigoare de la 15 noiembrie 2018
Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 968 din 15 noiembrie
2018. Formă aplicabilă la 15 aprilie 2021.*

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) lit. b), art. 3 alin. (1) lit. b) și art. 6 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 36 alin. (2) din Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări, în urma deliberărilor Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară din cadrul ședinței din data de 17.10.2018,

Autoritatea de Supraveghere Financiară emite prezenta normă.

Art. 1. - Prezenta normă reglementează pentru entitățile prevăzute la art. 1 alin. (2) din Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări cerințe privind evaluarea produselor de investiții bazate pe asigurări care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscului implicat.

Art. 2. - **(1)** Prezenta normă pune în aplicare prevederile Ghidului Autorității Europene de Supraveghere pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA) cu privire la produsele de investiții bazate pe asigurări care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta normă.

(2) Termenii și expresiile utilizați/utilizate în prezenta normă au semnificațiile prevăzute în Legea nr. 236/2018 și în prevederile legale aplicabile.

Art. 3. - Nerespectarea prevederilor prezentei norme se sancționează conform prevederilor art. 28 din Legea nr. 236/2018.

Art. 4. - Prezenta normă se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

București, 31 octombrie 2018.
Nr. 16.

ANEXĂ

Ghidul elaborat în temeiul Directivei privind distribuția de asigurări cu privire la produsele de investiții bazate pe asigurări care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, din 31.10.2018

În vigoare de la 15 noiembrie 2018

*Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 968 din 15 noiembrie 2018.
Formă aplicabilă la 15 aprilie 2021.*

Introducere

1.1. În temeiul art. 16 din Regulamentul (UE) nr. 1.094/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea europeană de asigurări și pensii ocupaționale), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/79/CE a Comisiei (denumit în continuare Regulamentul EIOPA), precum și al art. 30 alin. (7) și (8) din Directiva (UE) 2016/97 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 ianuarie 2016 privind distribuția de asigurări (reformare) (denumită în continuare DDA), EIOPA elaborează ghiduri atât cu privire la evaluarea produselor de investiții bazate pe asigurări care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscului implicat, astfel cum se prevede la art. 30 alin. (3) lit. (a) pct. (i) din DDA, cât și cu privire la evaluarea produselor de investiții bazate pe asigurări clasificate ca nefiind complexe în sensul art. 30 alin. (3) lit. (a) pct. (ii) din DDA, având în vedere faptul că această clasificare are la bază, de asemenea, evaluarea sub aspectul problemei dacă produsul include o structură care face dificilă înțelegerea de către client a riscurilor implicate.

1.2. În conformitate cu art. 30 alin. (1) și (2) din DDA se impune, în general, o evaluare a caracterului adecvat sau corespunzător al unui produs de investiții bazat pe asigurări pentru consumator din partea intermediarului de asigurări sau a întreprinderii de asigurare în cadrul vânzării unui produs de investiții bazat pe asigurări. Art. 30 alin. (3) din DDA permite statelor membre să prevadă derogări de la aceste obligații și nu impune efectuarea unei verificări a caracterului adecvat sau corespunzător în timpul distribuirii unui produs de investiții bazat pe asigurări în cazul în care sunt îndeplinite diverse condiții. Acest tip de vânzare este deseori denumite "exclusiv în vederea executării", întrucât o tranzacție este pur și simplu executată fără aviz sau o evaluare a situației personale a consumatorului. Însă, în temeiul art. 20 alin. (1) din DDA, distribuitorul de asigurări trebuie totuși să specifice cerințele și nevoile consumatorului.

1.3. Una dintre condițiile prevăzute la art. 30 alin. (3) din DDA de a stabili dacă un produs de investiții bazat pe asigurări poate fi distribuit prin vânzare exclusiv în vederea executării se referă la complexitatea produsului de investiții bazat pe asigurări. Această evaluare este efectuată în funcție de natura instrumentelor financiare la care un produs de investiții bazat pe asigurări asigură expunerea investițiilor, precum și de structura contractului de asigurare cu consumatorul [art. 30 alin. (3) lit. (a) din DDA]. În conformitate cu art. 30 alin. (7) și (8) din DDA, EIOPA dispune de competențe pentru a elabora ghiduri cu privire la evaluarea complexității și a lipsei complexității.

1.4. Complexitatea instrumentelor financiare la care produsul de investiții bazat pe asigurări asigură expunerea investițiilor depinde de dispozițiile prevăzute în Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare (reformare) (denumită în continuare MiFID II). În temeiul art. 30 alin. (3) lit. (a) din DDA se face o distincție între produsele de investiții bazate pe asigurări care asigură expunerea investițiilor la instrumente financiare considerate a nu fi complexe în temeiul MiFID II, pe de o parte, și alte produse de investiții bazate pe asigurări care nu sunt complexe, pe de altă parte.

1.5. Prezentul ghid cuprinde evaluarea tuturor tipurilor de produse de investiții bazate pe asigurări. În pofida distincției dintre punctele (i) și (ii) de la art. 30 alin. (3) lit. (a) din DDA, este important să se garanteze că pot fi vândute exclusiv în vederea executării doar acele produse de investiții bazate pe asigurări pentru care riscurile pot fi înțelese cu ușurință de către consumator. Ghidul abordează, în principal, problema identificării structurilor sau a particularităților contractuale care fac dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor pe care le implică un produs de investiții bazat pe asigurări. Însă acesta vizează, de asemenea, o serie de alte aspecte legate de evaluarea complexității produselor de investiții bazate pe asigurări.

1.6. Având în vedere obiectivul minim de armonizare a DDA, precum și faptul că, în mod specific exclusiv în vederea executării, consumatorii nu beneficiază de protecția unora dintre normele relevante de conduită profesională, autoritățile naționale competente pot păstra sau introduce dispoziții mai stringente la nivel național în acest domeniu pentru protejarea consumatorilor.

1.7. La elaborarea ghidului, EIOPA a ținut cont și de alte cerințe de reglementare relevante din domeniul standardelor de conduită profesională, și anume de Regulamentul (UE) nr. 1.286/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind documentele cu informații esențiale referitoare la produsele de investiții individuale structurate și bazate pe asigurări (PRIIP).

1.8. În plus, EIOPA a luat în considerare activitatea ESMA privind evaluarea instrumentelor financiare care includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate. Astfel cum este menționat în considerentul 56 din DDA, aceasta reflectă importanța evitării arbitrajului de reglementare, ținându-se cont în același timp de natura specifică a contractelor de asigurare.

1.9. Prezentul ghid se adresează autorităților naționale competente din statul membru care a ales să exercite derogarea prevăzută la art. 30 alin. (3) primul paragraf din DDA. În pofida faptului că dispozițiile specifice descriu obligațiile care trebuie îndeplinite de către întreprinderile de asigurare și intermediarii de asigurări, prezentul document nu trebuie interpretat ca și cum le-ar impune acestor instituții financiare o cerință directă. Instituțiile financiare au obligația de a respecta cadrul de supraveghere sau de reglementare aplicat de autoritatea lor națională competentă.

1.10. În sensul prezentului ghid s-a elaborat următoarea definiție:

- "Vânzare exclusiv în vederea executării" se referă la distribuirea unor produse de investiții bazate pe asigurări în conformitate cu art. 30 alin. (3) din DDA.

1.11. Termenii care nu sunt definiți în prezentele orientări au sensul definit în actele juridice menționate în introducere.

1.12. Ghidul se aplică de la data publicării versiunilor traduse ale acestuia.

SECȚIUNEA 1

Cerințe care se aplică în cazul contractelor care asigură doar expunerea investițiilor la instrumente financiare considerate a nu fi complexe în temeiul MiFID II [art. 30 alin. (3) lit. (a) pct. (i) din DDA]

Orientarea 1 - Expunerea investițiilor

1.13. Intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să se asigure că produsul de investiții bazat pe asigurări asigură doar expunerea investițiilor la instrumente financiare considerate a nu fi complexe în temeiul Directivei 2014/65/UE. Astfel de instrumente financiare care nu sunt complexe includ doar următoarele instrumente:

a) instrumentele identificate la art. 25 alin. (4) pct. (a) din MiFIDII;

b) instrumentele care îndeplinesc criteriile de la art. 57 din Regulamentul delegat (UE) 2017/565 al Comisiei de completare a Directivei 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește cerințele organizatorice și condițiile de funcționare aplicabile firmelor de investiții și termenii definiți în sensul directivei menționate;

c) instrumentele care nu sunt considerate a fi complexe în conformitate cu Ghidul ESMA privind titluri de creanțe și depozite structurate complexe.

Orientarea 2 - Particularități contractuale referitoare la schimbările aduse naturii contractului și la capacitatea de răscumpărare a produsului de investiții bazat pe asigurări

1.14. În cazul în care contractul cuprinde oricare dintre următoarele particularități, întreprinderea de asigurare sau intermediarul de asigurări ar trebui să considere că acesta include o structură care face dificilă înțelegerea riscurilor implicate:

a) acesta include o clauză, o condiție sau un factor declanșator care permite întreprinderii de asigurare să modifice în mod semnificativ natura, profilul de risc sau profilul de plată al produsului de investiții bazat pe asigurări;

b) acestea nu sunt opțiuni de răscumpărare sau, în alte condiții, de valorificare a produsului de investiții bazat pe asigurări la o valoare disponibilă consumatorului;

c) acestea sunt costuri explicite sau implicite care, dacă se produc, chiar dacă există tehnic opțiuni de răscumpărare a produsului de investiții bazat pe asigurări, au efectul de a fi în mod nerezonabil în detrimentul consumatorului, deoarece costurile respective sunt disproporționate față de costul suportat de întreprinderea de asigurare cu răscumpărarea.

Orientarea 3 - Particularități contractuale privind stabilirea valorii la scadență sau a valorii de răscumpărare ori plata după deces

1.15. Intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să evalueze efectele mecanismelor care stabilesc valoarea la scadență sau de răscumpărare ori plata după deces, precum și dacă acestea fac dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, exceptând cazurile în care aceste mecanisme sunt întemeiate în mod direct pe legi naționale prevăzute în mod specific a proteja interesele consumatorilor.

1.16. În cadrul evaluării, în cazul în care contractul cuprinde oricare dintre particularitățile enumerate mai jos, întreprinderea de asigurare sau intermediarul de asigurări ar trebui să considere că acesta include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate:

a) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces depinde de variabile stabilite de către întreprinderea de asigurare, ale căror efecte sunt dificil de înțeles de către consumator;

b) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces este în funcție de diferite tipuri de expuneri ale investițiilor sau strategii în acest sens ale căror efecte combinate sunt dificil de înțeles de către consumator;

c) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces poate fluctua în mod frecvent și/sau în mod evident în diferite momente pe durata contractului fie pentru că se respectă anumite condiții de prag prestabilite, fie pentru că se ajunge la anumite termene. Aici nu se includ schimbările produse la nivelul valorii la scadență sau al valorii de răscumpărare ori la plata după deces ca urmare a plății bonusurilor discreționare;

d) există o valoare la scadență sau valoare de răscumpărare ori plată după deces care este supusă unor condiții sau limitări temporale ale căror efecte sunt dificil de înțeles de către consumator. Aici nu se includ schimbările produse la nivelul valorii la scadență sau al valorii de răscumpărare ori la plata după deces, care sunt garantate, ca urmare a plății bonusurilor discreționare.

Orientarea 4 - Particularități contractuale privind costurile

1.17. În cadrul evaluării dacă un contract include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să evalueze dacă costurile nu sunt susceptibile de a fi înțelese cu ușurință de către consumator, în special condițiile în care costurile se pot modifica semnificativ pe durata contractului, inclusiv în funcție de performanța investiției.

1.18. În cazul în care costurile sunt întemeiate în mod direct pe legislația națională care vizează în mod specific protejarea intereselor consumatorilor, nu trebuie să se considere că aceste contracte includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate.

Orientarea 5 - Particularități contractuale privind beneficiarul contractului de asigurare

1.19. În cazul în care există dispoziții contractuale care permit consumatorului să recurgă la o formulare nonstandard pentru a defini persoana care primește beneficiile la sfârșitul relației contractuale (clauza beneficiarului), care poate determina dificultăți în a identifica beneficiarul și poate îngreuna primirea efectivă de către beneficiar a plății atunci când deținătorul poliței decedează, intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să considere că respectiva clauză include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate.

SECȚIUNEA a 2-a

Cerințe care se aplică pentru "alte investiții bazate pe asigurări care nu sunt complexe" [art. 30 alin. (3) lit. (a) pct. (ii) din DDA]

Orientarea 6 - Particularități contractuale privind stabilirea valorii la scadență sau a valorii de răscumpărare ori plata după deces

1.20. Intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să evalueze efectele mecanismelor care stabilesc valoarea la scadență sau de răscumpărare ori plata după deces, precum și dacă acestea fac dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, exceptând cazurile în care aceste mecanisme sunt întemeiate în mod direct pe legi naționale prevăzute în mod specific a proteja interesele consumatorilor.

1.21. În cadrul evaluării, în cazul în care contractul cuprinde oricare dintre următoarele particularități, întreprinderea de asigurare sau intermediarul de asigurări ar trebui să considere că acesta include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate:

a) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces depinde de variabile stabilite de către întreprinderea de asigurare, ale căror efecte sunt dificil de înțeles de către consumator;

b) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces este în funcție de diferite tipuri de expuneri ale investițiilor sau strategii în acest sens ale căror efecte combinate sunt dificil de înțeles de către consumator;

c) valoarea la scadență sau valoarea de răscumpărare ori plata după deces poate fluctua în mod frecvent și/sau în mod evident în diferite momente pe durata contractului fie pentru că se respectă anumite condiții de prag prestabilite, fie pentru că se ajunge la anumite termene. Aici nu se includ schimbările produse la nivelul valorii la scadență sau al valorii de răscumpărare ori la plata după deces, ca urmare a plății bonusurilor discreționare;

d) există o valoare la scadență sau valoare de răscumpărare ori plată după deces care este supusă unor condiții sau limitări temporale ale căror efecte sunt dificil de înțeles de către consumator. Aici nu se includ schimbările produse la nivelul valorii la scadență sau al valorii de răscumpărare ori la plata după deces, care sunt garantate, ca urmare a plății bonusurilor discreționare.

Orientarea 7 - Particularități contractuale privind costurile

1.22. În cadrul evaluării dacă un contract include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate, intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să evalueze dacă costurile nu sunt susceptibile de a fi înțelese cu ușurință de către consumator, în special condițiile în care costurile se pot modifica semnificativ pe durata contractului, inclusiv în funcție de performanța investiției.

1.23. În cazul în care costurile sunt întemeiate în mod direct pe legislația națională care vizează în mod specific protejarea intereselor consumatorilor, nu trebuie să se considere că aceste contracte includ o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate.

Orientarea 8 - Particularități contractuale privind beneficiarul contractului de asigurare

1.24. În cazul în care există dispoziții contractuale care permit consumatorului să recurgă la o formulare nonstandard pentru a defini persoana care primește beneficiile la sfârșitul relației contractuale (clauza beneficiarului), care poate determina dificultăți în a identifica beneficiarul și poate îngreuna primirea efectivă de către beneficiar a plății atunci când deținătorul poliței decedează, intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare ar trebui să considere că respectiva clauză include o structură care face dificilă înțelegerea de către consumator a riscurilor implicate.

Norme privind conformitatea și raportarea

1.25. Prezentul document conține orientări emise în temeiul art. 16 din Regulamentul EIOPA. În conformitate cu art. 16 alin. (3) din Regulamentul EIOPA, autoritățile competente și instituțiile financiare trebuie să depună toate eforturile pentru a respecta ghidurile și recomandările.

1.26. Autoritățile competente care respectă sau intenționează să respecte prezentul ghid ar trebui să îl includă în mod corespunzător în cadrul lor de reglementare sau de supraveghere.

1.27. Autoritățile competente transmit către EIOPA confirmarea respectării sau a intenției de a respecta prezentul ghid, prezentând motivele în cazul neconformității, în termen de două luni de la publicarea versiunilor traduse.

1.28. În lipsa unui răspuns oferit în acest termen, se va considera că autoritățile competente nu respectă cerințele de raportare și vor fi raportate ca atare.

1.29. Autoritățile competente dintr-un stat membru care a ales să nu exercite derogarea de la art. 30 alin. (3) primul paragraf din DDA nu sunt obligate să raporteze către EIOPA.

Dispoziție finală cu privire la revizuire

1.30. Prezentul ghid va fi supus unei revizuii din partea EIOPA și unei actualizări periodice în conformitate cu art. 30 alin. (7) și (8) din DDA.